



ՀԱՅԻԿԱՆ

40 Фиги

ՓԱՌԱ 40

ԾԱՂԻԿ շաբաթը երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեեաք-  
րիւեւ Շաբաթ օրերն։ — Տարեկան բաժանորդագրութեան զինն է  
100 դր. արծար. — Վեցամսեայն 50. — Գալառաց համար 110 դր.  
Վեցամսեայ 60. — Ծանուցման տուր 5 դրշ.

Ար եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղվի  
Առ Արտօնական եւ Տնօրէն Սեսօն Սահմանաց,  
իսկի Զապրիյէ ձատուլսի Նշան էֆ. Պլայկրեանի Տպարանն  
Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնն էս չեն տրուիր:

Թ Ի Ւ 497 զ. Տ Ա Ր Ե

1889

ՄԱՐՏԻ ՇՈՒՐՈՒԹ

## ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մինչ Պահպատճեան է և Մկրտիչ է Փէտ։  
Միք Եսսայեան։ Քարովիրտ մայրը։ Աշխատա-  
հիս վերջը։ Զիրքինէրէ մի ժակ։ Ու կէ  
անկէ։ Օրուան կհանգը։ Զէշմէ մէյտանը  
է ինչոյթի։

## ՄԵԾ ՊԱՀ

۷۰

Բայց եղած տեղերնիս մէկէն ի մէկ  
միտքերնիս եկաւ մեր գինեպան բա-  
րեկամներէն մին, որ անշուշտ այն ալ-  
պիտի խեղդուէր ուրովհետեւ յայտնի  
բան էր թէ, այն գիշելսային ամբոխը  
որ Մեծ Պահքը խզդելու եկած էին.  
գինեպանները խեղդելու խորհրդով ա-  
ճապարած գացած էին և անշուշտ  
գործի ալ սկսած՝ մէկիկ մէկիկ կը խեղ-  
դէին, մինչդեռ մեր այն բարեկամը  
կամ լաւ եւս է ըսել բարերարը, ա՞հ,  
շատ և շատ բարի մարդ մ'էր և այն-  
չափ բարի, որ մինչեւ այսօր մեր ա-  
ռած ապառիկ օղիներուն վրայ բնաւ  
դիտողութիւն մ'իսկ ըրած չունէր.  
ասանկ բարի մարդ մը խիստ հազ-  
ուագիւտ է և ուր պիտի կընամ գըտ-  
նել. ա՞հ, եթէ գոնէ մէկ երկու ա-  
միս բաւականանալու օղի տուած ըլ-  
լար մեզի, հիմա ինչ կուզէր թող ըլ-

լար , հոգս պիլէ չեր ըլլար , բայց  
հիմայ , բայց հիմայ մեծ ցաւ է ինձ ,  
որովհետեւ շատ բարի , շատ աննըման  
մարդ մ'եր . ուրեմն ինչպէս չը ցա-  
ւէի , ինչպէս չի լայի . և այնչափ կու-  
լայի որ այն միջոցին ինձ մօտ եկող  
ուժունամեայ ծեր կինն իսկ չը կըցի  
տեսնել .

— ինչու կուլաս օրթափ , մեռե՞լ  
ունիս ինչ ունիս .

— Այս մարդկեր , մի հարցնել , ասօր  
մէխանաճինելը մէկիկ մէկիկ պիտի  
խզեն , մէխանաճի բարեկամ մը ու-  
նիմ տէ :

— Վո՞ւ ծունը կլիմուս, իմ տղաս  
ալ մէխանէճի է նէ, ամա չէ, չեմ  
հաւասար, մէխանէճիները անանկ խօ-  
լայ խօլայ խզդուողներէն չեն. հոգդ  
պիէ մըներ. անոնց պան մըն ալ չը-  
լար:

— իրաւ կըսես մարիկ, այս էկէր  
ատանկ է նէ տուր ձեռքդ պագնեմ:

— Ազգի եղիս տղաս . դուն ինձի  
սա ըսէ , Մեծ Պահք պապան ո՞ր թա-  
րափ կը նստի :

— Նա , սա օտան կը նստի ամա ,  
էրէյի վախիթ է կը քնանայ կոր , քիչ  
մը պէքլէյէ , պելքի կարթննայ :

— Էկո նայէ քի պէտքէլէլու ալ ա-  
տեն չունիմ , տահա տուն էրթամ տէ  
թօսս տպրատուն պիտի տանիմ . հա-

պա էլլայ, ուշ արթըննայ նէ

— Անանկ է նէ տուն ըսելիքդ ին-  
ծի ըսէ տէ , հիշ մի պէքլէլէր հէմէն  
էլ գնա , զէրէ երեք շաբաթ է քի  
տիւզիւյէ կը քնանայ , ասանկ եղթայ  
նէ արթննալիք ալ չունի :

— Ճանըմ իրեն պան մը տանըմիշ  
պիտի ըլլամ, ամա կը վախնամ կոր քի  
չելլայ սրդողի :

— Ծուն ինձի ըսէ, ես անոր թա-  
րափէն, հէմ անոր լեզուովը քեզի  
պէտք եղած պատասխանը կուտած։  
— Ա՛ս եալորում, այսարքս պան

պաշխա պան մը էղաւ . նէ օրերնիս  
պէլի է նէ սահաթնիս , աղապ ճա-  
ռաս տան մըն է հերթանք կոռ :

—Օրդ գիտնալու համար օրացոյց  
մը և սահաթթ գիտնալու համար ալ  
սահաթթ մը առ . վառք Աստուծոյ հիւ-  
մայ մինչեւ 20 զրուշ աղուոր սահաթթ  
կուտան կոր :

— Զէ պապամ, ես ան ըսել չեմ  
ուզեր, Աստուած պակաս չընէ տու.  
Ներնիս օրացոյց ալ կայ սահաթ ալ  
ամա, նէ պաքը կիտենք կոր նէ ու-  
տիքը. պիւսպիւթիւն օրիմայէն վեր-  
ցաւ կնաց :

—Օրթայընիը խալապտշին շնէ  
տէյի տօլապը պահած ըլլալու են,  
տուն կուզես նէ ձեռքէն բանելուդ  
պէս օրթան բեր, քեզի ո՞վ ինչ կըսէ.

—Վո՞յ աշկդ չի խաղայ, ինչեր ալ կըսես, ալլահալէմ առտուանցով քէ-ֆըդ թաժամ է, էս տահա խաղուէս պիէ չեմ խմեր, էնֆիյէ մը քաշեցի տունէն դուրս էլայ:

—Թուկին ըսածներուդ ճուզապ կուտամ կոր. կայսէ ես սանկ ոուն-թուրու մը նստիմ տէ, ինչ ըսելիք ունիս նէ ըսէ. սանքի Մեծ Պահքը ես եմ . . . կին դու, մատո ինդիրս քո:

—Վոյ ոոտքդ պագնեմ, ինծի ա-նանկ կրապարճա պաներ մըսեր, զէ-ըէ հիշ չեմ հասկնար:

—Եատ աղէկ, ըսէնայիմ ինչ կու-զես:

—Ա՛խ, տէրտո չես գիտեր, ես ծը-նած օրէս մինչև ասօր պաքըս կերող կընիկ չեմ:

—Միթէ զէյթին եաղի՞ ալ ոչ կե-րիցես:

—Քա մեղայ, զէյթին եաղիով պօչ կուտուի՞, պօչը ազուոր սէօյիւշ կը-րայ. ձգէ քի զէյթին եաղիին շիշէն պիէ ձեռքս չէի առներ:

—Էյ ինչ ըսել կուզես, ան նա-յինք:

—Ճանըմ ան պիտի հարցնէի քի սա ինտոր ընեմ սուփրային տակը քի եաղ-լըն եազըզը իրարմէ ալիրտ ըլլայ:

—Ինտոր պիտի ըլլայ, եազը ան-ցուներուդ պէս կըլլայ եազը:

—Քա հոգի մանճա էփել չեմ հար-ցուներ կոր.

—Հապա:

—Սա ինտոր ընեմ քի պաքըս ըը խորուի, անտար կըսեմ քի սա չաթա-լըս թըքալըս զատ ընեմ, կէնէ չըլլար, ան քեօր օլաճախ հարսս, սանկ մէյ մը չաթալը թուրշիս քեասէին մէջը սավուրմիշ կընէ մի. միսոտ է մի, ծու-կոտ է մի. ճէնճոա է մի, հիշ չի նա-յիր. սայզը ըսած պանդ հիշ չունի:

—Թող ան ալ պահք բռնէ:

—Թամամ, կիտես քի կուօզս եու-մուրճախս տպէր է, ամէն օր միս պի-տի ուտէ:

—Ոնանկ է նէ ատօր խօլայը հա-ըլդ զատ կուտես կըլլալ կերթայ:

—Հէլէ ատ հիշ ըլլայու պտն չէ:

—Ինչու.

—Ինչու քի, էկէր էս սուփրան ըը նստիմնէ, արեւը սիրեմ, տղուս պօ-ղաղէն վար լօխմա մը պան վար չեր-թար. անցածները գիշեր մը անանկ

ընեմ ըոի, քիչ մնաց տուներնիս ա-րուն պիտի հոտեր:

—Զէնէ թող հարսդ զատ ուտէ:

—Տըղաս անոր ալ խայիլ չէ. պէն նէյէ էվիէնտիմ, ագչամտան ագչամա գարշըմա ալըպ չօլուգ չօնուղումլա իքի լոդմա բահաթ էքմէք եւյիմ կը-սէ թող չիտար. հասըլըս աս պանին համար ամէն գիշեր տուներնիս խըրը պակաս չէ:

—Ոնանկ է նէ մարիկ, քեղի պան մը բսեմ, տուն ալ անսնց հետ պա-րապար խարմախարըշգնա. մեղքը կայ նէ թող իմ ծիս ըլլայ:

—Վո՞յ, մէյեր սատկիմ. էտի տա-րիքս էլլամ պաքըս պիտի ուտե՞մ:

—Էյ ամէն գիշեր տունը խըրը պի-տի ընէք:

—Իշթէ ես ալ Մեծ Պահքին ատ պիտի հարցնէի քի ինչ ճամբայ պըռ-նեմ:

—Իինը դեռ խօսքը աւարտած չէր, երբ չընկոց մը և խիստ մօտերնիս ոու-նածայն մը լսեցինք վախով չորս կող-մերնիս նայեցանք, բայց ոչ ոք կար. կինն ալ ապշած երեսնիս կը նայէր. յանկարծ ձայն մը սկսաւ ըսել:

—Ով բարեպաշտ և առաքինի կին դու. երթ ի խաղաղութեամբ. կե՛ր, զոր ինչ գտանիցիս, և մի վրդովեր խաղաղութիւն և երջանկութիւն ըն-տանեաց քոյ. ներեալ լիցին քեղ մեղք քո և դու եղիցիս սրբոցեալ և ար-դար յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Այս օր լսեցինք, զարմացմամբ ըս-կսանք մտածել և ըսել ինքնին:

—Ով Մեծ Պահք, եթէ ի վաղուց այսպիսի ներող պաշտօնեայներ ունե-ցած ըլլայիր, այժմ այս խզճալի վի ճակին մէջ չէիր դտնուեր:

(Գալ անէտու)

## Յ Զ Ն Ո Ւ Ա Շ Ո Ւ Ի Ք ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ եկ ՄԿՐՏԻՉ ԷՓԵՆՏԻՔ ԵՍԱՅԵԱՆ

Հինգարմի օր հրատարակուած պատուանշաններու կարգին մէջ ու-րախութեամբ և գոհութեամբ տեռանք, օր վեհ. Յուլթանը բարեհաճած է նուիրել երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան Աղնուաշուք Յովհաննէս

էֆենտի և երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան Աղնուաշուք Մկրտիչ է-ֆէնտիի Եսայեանց:

Եսայեան եղբարց հանրած անօթ բարեսրտութիւնն ու մեծագործու-թիւնքը, նա մանաւանդ մինչեւ ցարդ առ Տէրութիւնն և առ Աղգն մատու-ցած մեծամեծ ծառայութիւնքն իրա-ւամբ արժանացուցած են զիրենք այս պառույն:

Ի սրտէ կուրախակցիմք և կը շը-նորհաւորեմք, մաղթելով օր ընդ միշտ պատեհութիւններ չպակսին իրենց, ո-րով ծառայեն և արժանանան միշտ բարեգութ վեհ. կայսեր. Օդոստ. Սուլթան Համիտի նոր ի նորոյ վստա-հութեանն ու չնորհացը:

## ՔԱՐՄԻՐԸ ՄԱՅՐԸ

(Նոխորդ Աւետին)  
Բ

Երբ Մարտիրոս իր անգութ մօր տունէն դուրս ելաւ, շատ տրտում էր: Յուսահատութիւն և մահաստուեր տիրութիւն քանդակուած էին իր գէմ-քին վրայ: Աչերուն մէջ ալ կիսանու-աղ փայլ մը կար, որ աշնանային լուս-նի մը դալուկ ստուերը կ'ածէր իյուշ: Գլուխն, ինքնարերական շարժմամբ մը, ձախ ուսին վրայ խոնարհած էր, և գոյցես խոկմանց անգունդին մէջ էր խորասուզուած: Ահ, մի քանի վայր-կեաններու դառն կոկիծն ինչ սեւ ա-ւերներ գրած էին անոր շրթանց ծալ-քերուն մէջ: Մերթ աշերը յերկինս կը սեւեռէր, և հո՞ն, անտեսանելի բան մը, կամ իր ցաւոց սպեզանի մը կ'ո-րոնէր . . . : Պատիր . . . : Աստուած ալ չէր գլուխ հէկ ձկնորսին վրայ, թէեւ Քրիստոս անոնցմէ ընտրած ըլ-լար իր աշակերտները:

Յանկարծ, բնազդական շարժմամբ մը, գլուխը վեր առաւ: Դէմքին վը-րայ բան մը ցոլացաւ, նման այն ցոլ-քին, օր կը պատահի մերթ ընդ մերթ աստեղազարդ երկնքին տակ . . . Այդ-տիսուր ցոլքը, ծովուն վրայ նետուած քարի մը գծած շրջանակներուն նման, ընդլայնեցաւ, ծաւալեցաւ, և ժպիտ մը եղաւ, իր ցաւոց շրթներուն վը-րայ: Պառն ժպիտ մըն էր այս:

Սիրանուշը միտքը եկած էր : իր անդրանիկ զաւակն էր այն , որ այնքան երջանկութիւն և բարեկեցութիւն բերած էր իր ծնունդին հետ : Բարի և միանգամայն բախտաւոր զաւակ մըն էր սա , ոյր անունով ձըգուած ուրկանը միշտ յաջող արդիւնք կ'ունենար . . . : Թշուա՛ռ հայրիկ , դեռ կը ժպտէր . . . ձեռնամա՛ծ ու տիրազգա՛ծ : Կարծես իր հանդէպ կանգնած էր Սիրանուշ , և իր վարդ շրմներով պատասխան կուտար իր հօրկան դառն ժպիտներուն : իր խաժուկ մեղոյշ աչերը , զոյկ մը բոցանշոյլ աստղերու հանգոյն , կը ցոլցլային թաւ ու սիրուն արտեւանանց ներքեւ : Այո՛ , նա ինքն էր , իր վճիռ անրիծ ճակատով , զոր կը չըջանակէին խարտեաշ քնքուշ վարսերու ոլորուն ծփուն խոպովներ : իր թոթոշիկ այտերը , կարմրուկ խնձորներու նուազկոտ փայլն ունէին , և անմեղութեան , շնորհաց ու անկեղծութեան երեւակ գեղեցկութիւն մը գրոշմուած էր անոր դէմքին սպիտակութեան մէջ :

- Եղկելի՛ մարդ , անուշ պատրանք : Այո՛ , Սիրանուշ հոն էր , իր աչերուն հանդէպ , սիրուն ու ժպտուն , առոյգ ու գիրուկ : Իրականութիւն էր թէ երազ մը : Սիրանուշ , Սիրանուշ , մրմնջեց և ձեռները յառաջ , դէպ ի նա երկարեց , գրկելու և հայրենի տարփոտ համբոյր մը գնելու անոր ծիծակին ծիծակոտ այտերուն վրայ :

Բայց խարուած էր : Ոիրանուշ հոն էր . իր դէմն ոչ ոք կար , եթէ ոչ Մարմարան իր անհուն անձայրածիր տարածութեամբ . Պատրանքը փարատեցաւ , երազը ցնդեցաւ անհետացաւ , նման այն պղպջակին , զոր թեթեւ չունչ մը , տկար շունչ մը կը մարէ իսկոյն : Յիշեց ամեն ինչ և անհունին նայեցաւ : Յիշեց իր Սիրանուշն , իր Տրդատն , իր նորածին մանուկն ալ : Աստղիկն ալ : Մեղք իր ջլապինդ բազուկներուն , որք չէին ար տագրեր իր զաւակաց համար չոր հա՛ց :

Նորէն երկինք նայեցաւ , կարծես գթութիւն հայեցելու : Ի՞նչ ընեմ կը մտածէր , որո՞ւ դիմեմ : Հինգ դահեկան եւեթ ունէր , զոր մայրը , այդքարասիրտ պառաւը նետած էր իր մատներուն մէջ , արհամարհական եղանակով մը : Հինգ դահեկան . . .

Ի՞նչ կը բաւէր իր ընտանեաց , որք երեք երկար օրերէ հետէ անօթի կը հեծէին կամ թերեւս հիմակ մահուան ցուրտ համբոյրներուն տակ , անոր կմախային թեւերուն մէջ կ'որորուէին : Տան տէրն ալ ստակ կը պահանջէր , հացագործն ալ դրամ կ'ուզէր . վերջապէս ամեն պարտատէր գուռը ափ առած էր , ինչպէս նաեւ թշուառութեան անգութ ձեռքը :

Մարտիրոս գիտէր իր մօր մերժման պատճառը , գիտէր զայս և նոյն պահուն կը յիշէր այն ճակատագրական օրերը , յորս իր բախտը այնքան յաջող գացած էր : Ատենով , այսինքն իր հայրը մեռնելէն չորս ամիս յետոյ , Մարտիրոս ըմբուտացած էր իր անգութ մօր բմահած կամքին դէմ : Ամուսնացած էր նա , և մայրը շատ բարկացած էր իր զաւկին դէմ , վասն զի իր գաղափարներն տարբեր հիման վրայ դրուած էին : Ինք Մարտիրոսին համար ուրիշ նայատակներու , որ կը մառնար նոյն օրուան գառնադառն աշխատութիւնները , յոգնութիւնները : Զաւկի սէր , որդիական գութ ու գորով , ի՞նչ խոր արմատներ ձգած էին իր հոգւոյն ծալքերուն մէջ :

Բայց , ինչպէս վերեւ յայտնեցինք , նաւազին դժնդակ աշխատութեանց ու ընտանեկան խնայողութեանց հակառակ , չքաւորութիւնը եկած բազմած էր խեղճ ձկնորսին սեղանին վրայ : Բազուկ կար՝ գործ չկար , աշխատութիւն կար , արդիւնք չկար : Սեւ ես դու . ճակատագիր , որ մէկ վայրկենի մէջ հոյակապ տուներ կը քանդես , երջանկութիւններ կը մարես , կեանքեր կը գլորես մահուան ցուրտ ու մութ անդունդին խորը :

Մարտիրոսի կամապաշտութիւնը , յաղթանակած էր իր մօր սպառնալից հակառակութեանց : Կնութեան առած էր այն սիրուն աղջիկը , զոր առաջին իսկ տեսութեամբ կը պաշտէր արդէն : Աղէկ ըրած էր , զի այդ աղջիկըն որ իրենց դրացուհոյն , — Աղաւնի դուռանին մէկ հատիկն էր , լաւագոյն և յարմարագոյն էակ մըն էր , զոր բարեգութն Աստուած դրած էր իր ճամբուն վրայ :

Այն ատեն տիկին Եղիսաբեթի ցաւըն ու տրտմութիւնը չափ չունէր : Բոլորովին մէնիկ առանձին կը մնար իր տանը չորս պատերուն մէջ , ինչպէս որ չարագուշակ բու մը աւերակաց բեկորներուն վրայ : Մի և նոյն ատեն , իր բարեկամուհիներէն միոյն , — Պայծառ հաւըմին խորհրդոյն հետեւելով ուխտած էր յանուն Աստուածոյ որ զաւակն բոլորովին զուրկ թողու իր հայրական ժառանգութենէն և ընաւ ըլ

գթայ անոր վրայ , մինչեւ իսկ եթէ մահը գայ կանգ առնու անոնց սնարին վերեւ : Ու ճշդիւ գործադրած էր իր ծրագիրը : Քարսիրտ կինն , որ գութ չունէր իր կուրծքին տակ , միշապուտած գիմօք կը նայէր Մարտիրոսին երեսին , երբ այս վերջինը միշապէս առջեւէն կ'անցնէր :

Բայց Մարտիրոս , հակառակ իր աղքատութեան , և հակառակ իր մօր սպառնալիքներուն , երջանիկ ու բարեբաստիկ կը զգալ ինքինք , երբ ձկնորսութենէ վերջադարձին , իր հայրենի վառարանին քով կը գտնէր իր Սիրանուշը , իր Տրդատը , իր Աստղիկը , երկայն խարտեաշ մազերով , խաժուկ խոշոր աչուկներով , անոյշ քընքուշ գիտակներով : Ու կը մառնար նոյն օրուան գառնադառն աշխատութիւնները , յոգնութիւնները : Զաւկի սէր , որդիական գութ ու գորով , ի՞նչ խոր արմատներ ձգած էին իր հոգւոյն ծալքերուն մէջ :

Բայց , ինչպէս վերեւ յայտնեցինք , նաւազին դժնդակ աշխատութեանց ու ընտանեկան խնայողութեանց հակառակ , չքաւորութիւնը եկած բազմած էր խեղճ ձկնորսին սեղանին վրայ : Բազուկ կար՝ գործ չկար , աշխատութիւն կար , արդիւնք չկար : Սեւ ես դու . ճակատագիր , որ մէկ վայրկենի մէջ հոյակապ տուներ կը քանդես , երջանկութիւններ կը մարես , կեանքեր կը գլորես մահուան ցուրտ ու մութ անդունդին խորը :

Աւաղելին Մարտիրոս , այդ փիլիսոփայական խորհուրդն ունեցած էր : Տարիներու երկար շարքէ մը յետոյ , կ'երթար կոչում կ'ընէր իր մօր գթութեան , կը պարզէր անոր առջեւ իր չքաւոր վիճակն և այն չարչարանքները , որոց կը մատնուէր իր զաւակները : Ի զուր մայրը անողոք մնացած էր , և ունկնախից հօր մը աղաչանաց ու արցունքներուն :

Ա'ն քարսիրտ կին . . . : Քառորդ մը կուտար անոր ձեռքքը , զոր ստար մուրացիկին անգամ չենք կարող տալ , երբ սա յանուն իր զաւակաց գայ արցունք թափէ և գթութիւն հայցէ :

Մարտիրոս , յուսահատ և գողջուն , տխուր խոհերով պաշարուած , անզգալապէս ծովուն եղերքը հասած էր և երկինք կը նայէր , միշապէս երկինք : Թշուառն ո՞վ ունի , եթէ ոչ երկնից անհունութիւնը . . . :

(Եարունակելի)  
Գիլիր կ. ՍԻՄԲԵՆԵԱՆ

## ԱՇԽԱՐՀԻ ՎԵՐՁԸ

Այս շաբթու լրագիրը հրատարակեցին թէ, անցեալ շաբթու ի Լոնտրա մարդարէները գօնֆէրանս մը գումարելով, հիշ բան մը չեն գտեր, աշխարհիս վերջը ե՞րբ պիտի գայ տէլի հիսապի են եղեր, և հիսապէս քիթապէս, անանկ հաշիւ մը հաներ են որ, լոռջն իլիկները ոսկորին մէջ քար կը կտրի կոր :

Ասոնց հանած հաշիւին նայելով, յառաջիկայ 1896 տարւոյ Մարտ Յին, այսինքն ճիշդ 7 տարիի վերջը աշխարհս պիտի կործանի եղեր : Քօրար պահճէպան քօրտոր, մենք կը կարծէնք որ տասնեւիններորդ գարու մէջ և ոչ մէկ մարդարէ մը կը գըտնուի, մինչդեռ Անդզիոյ մէջ ալայով կան եղեր . Աստուած ողորմի հոգուն, եթէ մարդարէ նիկողոսը հիմայ ողջ ըլլար, իրմէ ուրիշ մարդարէներ գըտնուիլլ լսելով, արդեօք ո՞րչափ նախանձ պիտի զգար և թերեւս հակառակ մարդարէութիւն մ'ալ ինք ըներ որով ահ ու սարսափով պաշարուած սիրտերը քիչ մը Փէրահանմիշ կըլլայն :

Ով երանելիներ, ձեղի օվ ըսաւքի ասլը վասլը չեղած տեղը աշխարհիս տակը խառըշտրատէկելու ելէք. ինչ է նէ ամէն մարդ ինքիր հալին կերթար և ասկէ հարիւր տարիի վերջը գալիքին հաշիւովը ժամանակ կանցուներ կոր, հիմայ ելլել տէ ամենուն սիրտը դոզ հանելով, խօլլ խանատը կոտրել պէտք էր :

Ինչ է նէ, եղածը եղած է կըսէ առածը . ինչ ըսենք նէ պարապ է . հիմակուընէ բըրթընիս կապել հազըը ըլլալէն ուրիշ ճար չկայ : Ախ . ինչ ըսենք մենք անոնց որ մեր մամիկներուն խօսքին բնաւ կարեւորութիւն չէին ընծայեր, որոնք առտու իրիկուն արտասուաթօր աչօք կը մարդարէանային «վայ մեղքիս, աշխարհքիս սօնին հասանք» ըսելով . մէյէր իսէ. մեր մամիկները շատ աւելի յարգի մարդարէներ են եղեր քան Լոնտրայի մարդարէները որք այնչափ տարիներ յառաջ կը մարդարէանային աշխարհիս վերջը :



## ՉԻՐՔԻՆԼԵՐԵ ՄԻՒԺՏԵ

Գըզգարտաշ, տույտո՞ւն մը . չիրքին գըզլարըն բախտը աչըլմըշ :

— Բա նէ՞ օյմուշ քի :

— Նէ օլաճագ, չիրքին գըզլարապէօյիւք պէօյիւք բախտար պագշիշ վերմէյուպար գիրա օնլարտան չէքմէյէ պագըյօրլարտա :

— Հայտէ կիթ, պօշ լավլար իսթէմէդ . կիւղէլիմ գըզլարա մանկըր պիէ վերմէյուպար գիրա օնլարտան չէքմէյէ պագըյօրլարտա :

— Բա սահին տէյօրըմ, տիւն ախշամ հալամըն օղու էվէ կիւտիտէ, կաղէթատա օգուտու . հէմ էոյլէ ու գար բարտ տէյիլ . պին լիրա գատար :

— Էօյլէ իսէ պիղիմ մամինին գըզընա հապէր վերէլիմ տէ կիթսին, ամանէ բէտէ մէրիյօրլարմըշ :

— Ամէրիգանըն պիր թարաֆընտա, օգուտու ամմա աննայամատըմ, հէմտէ պէօյիւք լիթիֆաթլար էտիպ, բէսմինիտէ հէր կաղէթատա գօյաճագլար ըմըշ :

— Բա խէնթուն . հիչ էոյլէ շէյ օլուր մու . չիրքինին բէսմինի շիքեար պիր շէյ կիպի նէ՞ տէյիլ կաղէթալարա գօյաճագլար :

— Նէ՞ պիլէյիմ . պէնտէ օնու տէտիմ իսէ, սէն պիլմէսին, Ամէրիգաւըլար պիլէ թօհափ շէյլէր եարարլար տէտի :

— Բա աճապա սահին տիր տէրսին :

— Հիչ կաղէթա եալան շէյի եազար մը :

— Էօյլէ իսէ գըզգարտաշ, քէշէ պիզտէ չիրքին օլմյըմը :

— Նիշի՞ն :

— Եա կիւղէլ օլմուշուղտա նէ՞ օլմուշուլ, շիմտի հէր քէսին կիւղէլիք շիրքինիք արատըլը եօդ, բարա օլմուն տա նէ օլուրսա օլմուն տըր :

— Եօդ տօղրուսու , օրասը էօյլէ ամա, բարա իշինտէ չիրքին օլմագիսթէմէմ:

— Բա խէնթ, շիմտի չիրքին օլայըտը, կիտէր Ամէրիգատան բարալարը ալըր ըտըր, պաք օ վագըմ օրարալար ըլանա՞ըլ կիւղէլէշիպ, շիմտիքինտէն տահա կիւղէլ օլուր ըտըր :

**ԱՍԿԵ ԱՆԿԵ**

Երկու տղայք փողոցին մէջ իրարու հետ կռունելով, իրարու երես կը պատռէին և իրարու մազերը կը քաշէին, անցորդ մը միջամտելով կըսէ :

— Ծօ՛, ի՞նչ կընէք, ինչո՞ւ կռիւ կընէք կոր :

— Մենք կռիւ չենք ըներ կոր, կը խաղանք կոր :

— Ծօ՛ տա ի՞նչ պիշիմ խաղալ է, ատ էրէներուուգ արո՞ւնը ինչ է :

— Տուն ի՞նչ կիտես, մեր հայրեկը մայրիկը շաբամը երեք գիշեր օլսուն առ օլինը կը խաղան :

\* \* \*  
Գրտվաճառ մը իր յաճախորդներէն մէկուն զիրք մը ներկայացնելով կըսէ :

— Շատ հետաքրքրական և շատ գեղցիկ գիրք մ'է :

— Անունը ի՞նչ է :

— Կանանց պատերազմը :

— Հասկցայ, ես ատոր աղէկը ունիմ և ամէն գիշեր կը կարդամ :

— Զարմանալի բան, տիկիայ գեռնոր հրատարակունցաւ, ի՞նչպէս կըլլայ որ գուք կարդացած կըլլաք :

— Բաւական տտենէ ի վեր է որ կը կարդամ և շատ ընդարձակ գըրուած մ'է :

— Արդեօք կրնա՛մ հասկնալ թէ հեղինակը ո՞վ է :

— Մայրս և կինս :

\* \* \*  
Պիրատէր նէ՞ տիւշիւնիւյօրսըն :

— Նա՞որ տիւշիւնմէյիմ, պօրճում չօդ, իրատը վէ գազանճըմ եօդ . նէ՞րէտէն վէրմէլի :

— Հայ պուտալա, օրասընը սէն նէ՞ տիւշիւնիւյօրսըն, վարսըն ալաճագլւարըն տիւշիւնսիւն :

\* \* \*  
Գարնը կայէթ աճ օլան ատամըն պիրի պիլմէտիյի պիր լօգանթայա կիտիպ . էվմէլսէ եէմէքլէրին ֆիյաթընը աննամագ իսթէր վէ ուշաղը ըլուրը սօրարալար ըլանա՞ըլ կիւղէլէշիպ, շիմտիքինտէն տահա կիւղէլ օլուր ըտըր :

— Եէմէքլէրին ֆիյաթը դա՞չ լըր տըր :

— Էֆէնտիմ, պուրատա փիյաթ ի՞-

քի տիր, պիրի տէօթ զլուշ պիրի ե-  
քի դրուշ:

— Սէպէ՞պ, եէմէքրէլին կիւզէլ-  
լիինտէ՞ն մի:

— Խայըր էֆէնտիմ, թոպաքլա-  
րըն կալէթ թէմիզ վէ չաթալ պըչագ-  
լարըն գըյմէթլի օլմալարընըն փարգը:

— Ե, զուղում, պէն նէ թէմիթ թա-  
պագ վէ նէտէ պահալը չաթալ պու-  
չագ եէմէք արդուսունտայըմ, պէնիմ  
գարնըմ աճ, սէն չու եիւզ բարալըդ  
սոյունտան եէմէք կէթիրտէնէ պագա-  
ըմ:

\* \* \*

Պիր տօլանտըրընըն տավասընը-  
լիթիզամ խտէն պիր ավօդաթա, տի-  
կէր պիր ավօդաթ:

— Ատամ, պըրագ չու ատամը,  
պէն էյիսինի պիլիրիմ, օ հալիս հուլիս  
տօլանտըրընը տըր:

— Ոէն նէտէ՞ն պիլիյօրսըն:

— Տէօթ տէփա քէնտիսինի օ պէ-  
լատան գուրթարտըմ, լաքին էն սօն-  
րա պէնիտէ տօլանտըրտը:

\* \* \*

— Գատընըն պիրի գըզընը պիրինէ  
նըշանլատըգտան սօնրա, գըզընը ը-  
զըրըպ տէր:

— Գըզըմ, սէնի պիր գէնիին ա-  
տամա նըշանլատըմ ամա պիր գու-  
սուրու փար:

— Նէ՞ գուսուր վալիտէնիիմ, զի-  
յանսըզ պիր շէյ հոէ նէ՞ զարարը վար:

— Մէրադ իտէնէք պիր շէյ տէլիլ,  
քէնտիսի օթուղ եաշընտա անձագ օլ-  
տուղու հալուէ, սիմասը տօգսան եա-  
շընտա կիսի կէսոսթէրիյօր:

— Ահ, վալիտէնիիմ, քեաշըի տօգ-  
սան եաշընտա օլայըտը տա օթուղ  
պէշ եալինտա կէսոսթէրէ իտի, բէք  
չաբուք միրասա գօնար ըտըք:

\* \* \*

Սլաճագլընըն պիրի, պօրճլուսու-  
նուն էվինէ կիտուպ գարըյը չալար.  
պօրճլու բէնճիրէտէն պագըպ, ալա-  
ճագլըյը կէօրիննէէ, հէման պաշընը  
իչէրի չէքէր. գարըսը գաբույու ա-  
շընճա:

— Էֆէնտի պուրատա՞մը:

— Հայըր տըշարըը չըգտը:

— Նէրէիէ կիթաթի:

— Պիլմէմ:

— Էֆէնտիէ սէլամ էթ սէօյլէ քի,  
նէրէիէ կիտէրսէ կիթսին, փագաթ  
պաշընը բէնճէրէնին էօնիւնտէ ու-  
նութմասըն:

## ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԵՆ

. . . Պատուական վաղիկ

Որքան անուշիկ կը բուրես, յորմէ  
հետէ վերջ մը գրիր տարտամ կացու-  
թեանդ: Ամեն ոք ուրախ է այս նոր  
տնօրինութեանդ վրայ, և շատեր ինչ-  
պիսի անյագ հետաքը քըութեամբ մը  
կը լափին գեղեցկաշար տողերու թա-  
ւալուն հոսանքը . . .

Ես ալ առնեմ քնա՛ս, կոսրտած  
թելերը լարեմ ու գամ ԾԱ. Դիկիդ մէկ  
մէին անկիւնը օրուան կւաներ երգեմ:  
Դէպէր փնջիկ մը շննեմ, որ խօսի  
քեզ սարէն ու սորէն, դաշտէն ու ձո-  
րէն, հնէն ու նորէն:

Գիշեր ու ցերեկ, տքնիմ աշխա-  
տիմ, քանի որ զիս ալ մշակ ընտրե-  
ցեր թղթէ բուրաստանիդ մէջ:

Օրուան կւանե՛ն, բայց ինչ գրեմ:

Հրաշտան ալ բարկացեր է ինձ գէմ,  
առարկելով որ բանագող մըն եմ. այ-  
սինքն գողցեր եմ իր խորագիրն, որ  
իրեն մենաշնորհն մինել կը թուէր և ո-  
րուն ներքեւ երազներու և պատրանաց  
շարքի մը մէջ կը գնէր իր սիրոն, իր  
հոգին, իր զգացումներն ու ներշնչում-  
ները: Կեանքին մոխիրները կը քրքրէր,  
զգայուն սրտերը կը գրգռէր, կայ-  
ծեր կը մարէր, կայծակներ կը վա-  
ռէր, և սպեզանի կ'որոնէր հաշած ու  
մաշած կուրծքերուն համար:

Ինձ ի՞նչ փոյթ, քանի որ ես ալ  
նոյն նպատակաւ կը նետուիմ մամլոյն  
ներքեւ:

Սկսիմ:

\* \* \*

Նախորդ յօդուածով խօսեցայ հը-  
րատապ խնդրոյ մը վրայ, որ, ինչպէս  
յայտնի է, այնքան դղորդներ հանեց  
ամեն շրջանակներու մէջ: Տ. Աշոտքա-  
հանայն, որ գլխաւոր հերոսն էր այս  
կատակերգութեան, հրաժարեցաւ և  
թաղ. Խորհրդոյ անդամք ալ համակ-  
րական ցոյցեր ըրին, եթէ այս բառը  
կրնայ բացատրել իրենց վարմունքը:

Բայց ասոնք ի՞նչ կարժեն, չենք  
գիտեր:

Մենք, իրը ճշմարտախօս հրապա-  
րակագիր, չենք ուզեր պաշտպանել  
ոչ մին և ոչ միւսն, ինչպէս նաեւ չենք  
ուզեր խառնել մարած խնդրոյ մը մո-  
խիրները: Մա չափ միայն կըսենք թէ

մեր Ազգ. Պատրիարքարանն ու մեր  
կրօն. Ժողովը, պէտք չէ որ անտարբեր  
կենան յայսմ մասին, և անուղղակի  
կերպով քաջալերած ըլլան այդ խընդ-  
րոյն պարագլուխները: Պէտք է քըն-  
նութիւն կատարուի, մանրազնին ու  
անաշառ քննութիւն մը. եթէ քահա-  
նայն յանցաւոր է, իրը եկեղեցական  
պարտաւորութեանց անսաստող մը,  
պէտք է պատժուի ըստ օրինաց Հա-  
յաստանեաց սուրբ եկեղեցպատելի  
ընթացքին համար:

\* \* \*

Մօտեցաւ ամառն ալ, և կամաց  
կամաց գերեզման կը դնենք ձիւնն ու  
ձմեռն, որ զմեղ այնքան անգութ  
կերպով ողջունեց այս տարի, Շատե-  
րը ցուրտ քարին տակ գլորեց, շա-  
տերին ալ երիտասարդական տիսոց մէջ  
խամրեց, չը խնայելով նաեւ այն ծե-  
րուկ մէկդարեաններուն, որք, պա-  
ռաւանց ցուրտին սպասելով, աշնան  
թափուկ տերեւներուն կը նայէին:

Այու. ամառն ալ եկու, իր հետ  
բերելով գալարեաց կանաչութիւնը,  
ծաղկանց բոյրը, երկնից կապուտն ու  
տաքուկ արեւը: Ու Ազգային Հիւան-  
դանոցի շինութիւնը, որ ձմրան պատ-  
ճառաւ գագրած էր, սկսաւ նոյն եւ-  
ռանդեամբ յառաջ տարուիլ, եէտի  
քուլէի երկնքին տակ բարձրացնելու  
կարօտին ու ծերին ապագայ բնակա-  
րանը, որբին ու որբուհւոյն ապաս-  
տանարանը:

Հա՛րկ է կոչում ընել հոս, հանրա-  
յին առատաձեռնութեան կամ առա-  
տաձեռն հանրութեան: Անշուշտ ոչ  
քանի որ ամեն անհատ, տեղացի թէ  
գաւուացի, յաւ կը ճանչնայ իր պար-  
տականութիւններն հանդէպ իր ազ-  
դին և հանդէպ իր եկեղեցւոյն:

Քաջալերենք մեր գործիչներն,  
որպէս զի քաջալերուխնք մեր ապա-  
գայ զաւակներէն:

\* \* \*

Մեծ Պահքի մէջ ենք: Թուական  
մըն է այս, ուր պէտք է հալին տասն  
երկար ամիսներու գիշունեց սառնա-  
մանին: Մեղքերն ալ, երբ չեն մաք-  
րուիր խոստավել իրենց վարմունքը:

դութեամբ, անհալ սառնամանի մը չեն քար սրտերու վրայ:

Մամիկո, որ իր ժամանակին բանաստեղծներէն էր, կը պատմէր թէ Մեծ Պահքին մէջ ամեն ոք, Աստուածային բոցով մը վառուած, կուլա՛ր ու կ'ապաշխարէ՛ր . . . : Ամեն ճակատներու վրայ ձիւնի սպիտակութիւն մը կար. ամեն աշերու մէջ անվիշպ կը կարդացուէր անմեղութիւն ու անկեղծութիւն . . . :

Ուր գնացին այդ երջանիկ օրերը, չեմ գիտեր: Միայն սա լաւ գիտեմ թէ ամենէն յերմեռանդք անգամ կը թերանան այժմ իրենց եկեղեցական պարտականութեանց մէջ: Վայ այն ազգին, որ իր եկեղեցին պաշտպանել չը գիտեր, վախճանը մտալուտ է, մէկ ոտքն անդունդին եղին է . . . :

Եթէ աշխարհականք կը դատապարտալի պէտք է ըլլան այն եկեղեցական հարք որք բարի օրինակ ըլլալ չեն ուղեր իրենց յանձնուած ժողովրդեան: Ի՞նչ ընեն ոչխարներն, եթէ հովիւը դայերուն կեր կուտայ զանոնք:

Այսպէս եկեղեցւոյ մը մէջ քարող չխօսուիր, և այս՝ այնպիսի եկեղեցւոյ մը մէջ, որ մեր պաշտօնական շէնքին հանդիպակաց կը դտնուի: Թէ ինչու այս թերացում, չենք գիտեր:

Միայն պանդուխտներու գանգատները լուեցինք, որք շանթերու նման ամեն կողմ կ'արձկուէին: Ոմանք, տրտում ու տխուր, իրենց իանը կը վերադառնային և այլք, կապելայներու մութ առաստաղին տակ, բագոսեան շոգիի դաւաթներուն առջեւ, գինեպանին քարոզները լսելով դոհ կ'ըլլալին:

Տխուր նմանութիւն, որ սոսկ իրականութիւնն է:

\* \*

Սարէն ու սորէն, հնէն ու նորէն երբ փունջ կը կապեմ, միտքս կ'իյնայ Սամաթիայի Սոխակն ալ, որ իրաւամբ արժանի է փնջիկս վրայ թառելու:

Իմ վաղեմի վարժապետս է այն, բազմարդիւն բազմահմուտ ուսուցիչս, որ ուսուցիչն է միանդամայն շատ մը ուսուցիչներու:

Վեհ. Սուլլմանն, որ արժանաւորաները գնահատել գիտէ, բարեհաճածէ չորրորդ կարգի Մէծիահիէի պատուանշան շնորհել իմ արդիւնաշատ վարժապետին, Աքիկեան Մեծ. Միհրան էֆի, իբր փոխարինութիւն այնքան քրտինքներու, զորս ամեն օր կը թափէ մատղաշ մտքերու վրայ:

Այսպիսի լուր մը լսելով՝ ո՞րքան ուրախ կը լինին անշուշտ իր աշակերտները, մանաւանդ անոնք, որք անոր շրմանց մեղը գիտցած են ամբարել իրենց մտաւորական փեթակներուն մէջ:

Ես ալ, իբր երախտագէտ ոք, կը շնորհաւորեմ զինքը կայսերական այս մեծ գնահատման համար, և աւելի մեծ աշխաղութիւններ մաղթելով հանդերձ, կուզեմ որ օր մը աստղ մը ըլլայ մեր հորիզոնին վրայ . . . :

10 Մարտ 88 ՀՐԱՅՐ  
ԵԽՆԻ-ԳԱՓՈՒ

## ԶԵՅՄԵ ՄԷՅՏԱՆԸ ՃԻՆԱՅՅԵԹԻ

Ի Ի Ն Ճ Ի Մ Ո Ւ Հ Ա Ք Է Մ Է

(196 Էնք Նէ-Ի-Է-Ռէ-Ն Պ-Ի-Ռ-Յ-Ե)

— Թօբհանէտէ պարկիրճիլիք իտէրիմ:

— Սէնտէ սէօյլէ նա՞ոըլ օլտու:

— Կէզիւօր ըտրը, մէրհում էֆէնտի հարգանըմը սօրտու: միւշթէրիյէ կիթտիյինի սէօլլէտիմ. պիրահանէյէ կիրտի, հայվան կէլինճէ պանա հապէր վէր տէտի:

— Սէնի թանըլոր մը իտի:

— Պիր քէրրէ տահա պինմիշ իտի. պարկիրիմ կէլտի. կիթտիմ հապէր վէրտիմ. պիրազ պէքը տէտի. սա-աթ պէշ պուչուք ալթը գարարարնտա պիրահանէտէն չըգալը հայվա-

նա պինտի, Զէշմէ մէյտանընը կէչէր կէշմէզ ուղագտան իքի քիշի բէյտա օլտու:

պէն հայվանըն արտընտան եիրմի խաթվէ գատար կէրիտէն կիտիոր ըալը. օ իքի քիշիտէն պիրի կէլիպ պարկիրին պաշընտան թութուննա սէրխօշ զաննըլլա հայտէ հայ-

վանըն պաշընը պըրագ տէտիմ: Պիրտէն պիրէ պըչագլա պէնի եիւզիւմտէտէն վուրտու: պէն գորդումտան գաչման զէման օ հալչա պարկիրի պըրագ մամըշ իտի:

Թէիս — Իքի քիշի տէլոր ըտըն:

— Էվկէթ, էօթէքի իլէրէմէտի, տէօթմ ատըմ գատար կէրիտէ տուրմուշ իտի: էֆէնտի, պէն սիզին պիլտիյինիզ ատամ տէյիլիմ, իշնիզէ կիտին տէմիշ իտի: Վուրտուզունու կէօրտիմ. էֆէնտի պիր թագրիպ հայվանը գուրթարտը եօգարը տոզրու գաչմաղա պաշընտըլլնտան, պէնի վուրան թէրար իւզէրիմէ կէլտի: Պէն գաչմաղա պաշընտըլլ. օ զէման օ տուրան ատամ պէնի թագդիպլէ պանա գաչմա տէյօր իտի: էֆէնտի պէքճիլէր իլէ Արագ ճամի մէվդըինէ կիտիպ խապէր վէրմիշ: Պէքճիլէր պէօյիւք չէշմէնին արգասընտա պիրինի թութտուլար:

— Քիմի:

— Սլիի, լաքին օ վուրմատը արդատաշը վուրմուշ իտի:

— Սէնի վուրան ատամը թանըլմատընը:

— Թանըմատըմ:

— Շէքը, սիմասը, պօյը նա՞ոըլ իտի:

— Ալի գատար պօյը վար իտի. եիւզիւմիւ կէօրմէտիմ:

— Նէ կիմիշ իտի:

— Սլրթընտա նէ օլտուզունա օգարըլըգութտա տիգդաթ էթմէտիմ:

Ալի. — Սլրթընտա քէնտի կօճուզու վար իտի:

Ալի. — Պէնիմ կօճուզում օլմատըլլը կիպի, եաթարդըլմ գահվէճինինտէ եօգ տըր:

Եռուսուփ — էկէր պէքճիլէր պունկիի թութմայըպ պէնտէ կէօրմէտի իտիմ թանըմայաճագտըմ. կէճէ գարանըգ օլտուզու կիպի կէօղիւմէտէ գան պիւրիւմիշ իտի.

— Սէսինտէն օլտուն թանըմա՞զմըն:

— Թանըմամ. զաթէն օ զէման իքի այլըք մէմլէքէթտէն կէլմիշ աճէմի իտիմ, պաշըմա պէօյլէ հիչ պիրշէ կէլմէմիշ իտի:

Միւտտաի ումումի — Պու գատար քիփայէթ իտէր. շահիտէր իսթիմա պուրուլսա:

Պէքճի Սպառուլլահ չաղըլտը :  
Բէխո — իսմին նէ տիր :  
Սպառուլլահ — Սպառուլլահ :  
— Նէ՛րէլիսին :  
— Մուշու :  
— Նէ Խըտմէթ կէօրիւրսիւն :  
— Կէմիլէրտէ շիմանըլըգ էտէրիմ :  
— Տէյէք պէքճի տէյիլսին :  
— Օզէման տայըլըն եէրինէ պէք-  
ճի վէքիլիխի իտիյօր իտիմ :  
— Պունլարը թանըրմըսըն :  
— Պիրինի կէօրտիւմ, էօթէքինի  
թանըմամ վէ կէօրմէտիմ :  
— Հա՞նկիսինի :  
— Պէյիւկիւ, իսմի Ալի տիր .  
— Սանա մահալլէտէ պէքճիլիք  
էթտիյին զէման պիր վաղըա օլուշ  
անը սօրանըլը, էվիլա տօղու սէյո-  
լէտէտէխինէ եէմին էթ :  
( Բէսմի եէմին ինըա իտիլտի : )  
Բէխո — Պիրինի վուրմուշլար, նա՞-  
սըլ որոու :

Սպառուլլահ — Սահաթ հէման եէ-  
տիյի կէխիյօր իտի . Եխէխանէ գարա-  
դոլխանէսինին քէօշէսինտէ արդատա-  
շը Մուսթաֆա իլէ գօնուշույօր ի-  
տիք . պիր աժմը գուրշուն կիպի աշա-  
ղը տօղու կէլիյօր իտի . պիզի կէօ-  
րիւննէ պէքճիմիսինիլ տէյի սօրտու ,  
պիզտէ էվիթ պէքճիյիզ տէտիք . ա-  
ման, տին գարտաշը տէյիլմիյիզ, պէ-  
նի վուրտուլար, արդատաշըմըտա բա-  
րալայօրլար, իմտատա կիտինիզ տէ-  
տի . պիզտէ գօշտուգ, թրամվայլա-  
րըն տուրտուզու մէվգըտա իքի քիշի  
եէքտիկէրինի գօվալատըգլարընը վէ  
արդատաքինին տայիմա էօնտէքինէ  
տօղու համլա էթտիկինի կէօրիւննէ ,  
պէ հէյ Ալլահըն զալիմը, ինսանըմը  
էօտիւրէնէքսին, ատըմաթմա, եօգ-  
տա գուրշունու եէտէնէքսին տէյի պա-  
զըրուը . գօվալատըզը ատամը պըրա-  
գըպ տար սօդաղա տալտը . արդա-  
տաշըմ Մուսթաֆայա հայտէ պէն  
պուրատան, սէնտէ չէշմէնին էօնիւն-  
տէն քէստիրէլիմ տէտիմ . օրատա Ա-  
լիյի եագալատըգ . սիլահ օլմասըն  
տէյու իւզէրինի եօգլատըգ, պիր սի-  
լահ պուրամատըգ . պարկիրճի կէլտի .  
աման աղալար, արդատաշըմա գրյ-  
տը, սըքը թութունուզ գաշար տէ-  
տի . օրատան գարազօլա կէօթիւրիւ-  
յօր ըտըգ, արդատաշըմա մահալլէ  
թէնհա գալմասըն, հայտէ սէն տօլաշ  
տէտիմ . վօյվօյտայա գատար պէքտո-

պէր կիթտիմ, վուրուլան պիր գոլ ա-  
զաուը օլտուղունու կէօրտիւմ . Ալիի  
կէօսթէրտիկիմիզտէ, պէնի վուրան  
պու տըր տէտի :

— Բէխո . — Բիմի իչիւն :  
— Ալի իչիւն :  
— Իչիթտին մի :  
— Էվիթ իչիթտիմ :  
Ալի . — Խայըր էվինտիմ, եալան  
ոէոյլէյօր . պէնի նէ գոլ աղասընա  
կէօսթէրտիլէր, նէ պէն գոլ աղասընը  
կէօրտիւմ . սօնրատան թէշփիգ իտիլ-  
միշ :

Բէխո . — Քիմէր վար իտի :  
Ապտուլլահ . — Պէնիմ թանըրըզըմ  
բոլիս էօմէր էվինտի վար իտի :

— Տահա պաշգալարտա վար իտի :  
— Տահա պաշգալարտա վար իտի :  
— Տահա պաշգալարտա վար իտի :

— Նուրի էվինտի վօյվօտատա նէ .

րէտէ օթուրույօր իտի :

— Մանղալըն պաշընտա, էլեյլէ եա-  
րասընը թութույօր իտի :

— Պու գատար քիֆայէթ իտէր :

Միւտտայի ումումի . — Պէքճի Սպ-  
առուլլահ, եաւսուփըն պանա գըյա-  
ճագ տէտիյինի սէյլէտիկի հալտէ ,  
եուսուփ պուրատա քէթմ իտիյօր :

Բէֆիդ պէր . — Էվիթ ըէյիս էվին-  
տի հազրէթէրի, Ալի թութուլտուզու  
զէման եուսուփ հէմ պէքճիլէրէ վէ  
հէմտէ գարազօլխանէտէ բոլիսլէրէ  
արդատաշըմը վուրան ատամ պու տըր  
տէտիյի հալտէ , պուրատա քէթմ ի-  
տիյօր . սէպէպի քէթմի աճէպա նէ  
տիր :

Միւտտայի ումումի . — Մուհաքէ-  
մէ տէվամ էթտիքնէ, էլպէթտէ մէյ-  
տանէ չըդաճագ տըր :

Պէքճի Մուսթաֆա չաղըլտը .  
Բէյիս . — Իսմին նէ :

Մուսթաֆա . — Մուսթաֆա :

— Նէրէլիսին :

— Բէմախլը :

— Գաչ եաշընտասըն :

— Եիկիրմի պէշ :

— Նէ խըտմէթտէ պուլունույօրսըն :

— Աղապ գարուսունտա Բուլճու

տէտէ մահալլէսինտէ, Զէշմէ մէյտա-

նը նամ մահալտէ պէքճիլիմ իտէրիմ :

( Միւթթէհիմէրի կէօսթէրէրէք ) :

— Պունլարը թանըրմըսըն :

Մաղտուի չըր

## ԷԼԱՆԱԹ

### ՖՈԹՈԿՐԱՖ

ԳԱՐԱԳԱԾԵԱՆ ՊԵԼԱՏԵՐԼԵՐ  
ԳՈՒԼԵ ԳԱԲՈՒ ՆՅ. 677

Միւթթէրիւրիմիդի մէմնուն գըլմագ ,  
էսկիտէն պէրու մէսէքիմիլու օլտուզու ամ-  
մնին մայիսմիւ տիր : Պու տէֆա նըրօրա-  
նըն էն մէշնուր Փուպչիդարընտան ձէլպ  
իտէրէք, աթըլիցէմիզի տնատթմըլը օլտու-  
զումւզտան, միւրաճամաթ իտէճէք միւշ-  
թէրիւրէք հէր հալու մէմնուն զալաճագլար  
տըր : Գորբու հավասար պիիէ բէ իմ չէ քի-  
լիր : Զօմուգլար վէ չօդ տուրմաղա թէհամ-  
մլուլու օլմայանլար իչին , էն սն իւսիւլտէ  
( Էնսթ թաննէ ) եանի միւ չիւրիյի հօրմագ .  
սըզըն բէսիմէր չէքիլիր : Պունտան մատան  
ՓօթօլրաՓ իչիւն էն մէշնուր Փապրիդա-  
լարտան հէր ձին . մաքինա վէ լէվազիմ . թ  
վէ էճզա կէթիրիթիրիւրէք , է վէն փիաթ-  
է սոմըլըւր :

Միւրաճամաթ իտէնէրէ մէճճանէն տէրո  
վէրիլուպ , մէրագլըլըր իչիւն 180 զրուշա  
գտար մաքինալար Փիրուլիթ օլունուր :

## ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ ՊԱՐՏԷԶ ՀՈԳԵՒՈՐ

### ԲԱՋԱՌԱՋԱՏԿԱՑ

( Պէրպէրեան Տպագր . )

Ընտիր թղթի վրայ, մաքուր  
տպագրութեամբ, լաթա-  
կազմ, կը վաճառուի

Երկու { 2 } դրուշ

Կը գտնուի Պէրպէրեան  
Տպարան, Կ. Պ. Էսքի Զապ-  
թիէ Ճատտէսի, թիւ 61 :

### ԹՇՈՒՄՈՒԵՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Թարգմանիք — Գրիգոր ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

Հրատարակչ ՆԵԱՆ Կ. ՊէրՊէՐԵԱՆ

ԵՕԹԵՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐՆ

Ի լոյս ընծայուեցաւ : Գինն է 14 դրւ  
եօթ հատորն ի միասին 70 դրւ : Դիմել  
հանդիսիս տպարանը : Պուս, էսկի Զապ-  
թիէ Ճատտէսի թիւ 63 :

Յովհաննէս Յ. Պալրգճեան էֆէնտի  
եազդիսանէսի թէքրարէն Պիւեիւք եէ-  
նի խանտա իւսմթգաթտա 38 նիւմէ.  
թօլու օտահեանադլ իտէրէք քէմափ-  
իւս սապրդ հէրնէվի ումուրու թահ  
ըիրիյեն վէ պիղզաթ ինրայի վէքեա-  
լէթի տաավիյենէ վէ միւմէյեկլիք,  
վէ բույեէթի մուհասէպէ վէ սալիրէ ի-  
լէ իշմիղալ իթմէքտէ տիր :

Եիկիւրմի պէշ սէնէտէն միւթէնա-  
վուզ տուր քի պուլունմուշ օլտուլցու  
միւխթէլիք մէմուրիյեէթլէքտէ, վէ  
խուսուսի իշմէրտէ քէսպի իթտիկի թէ-  
ճարիպի տտիտէ սէմէրէսի օլարագ,  
թարափնա միւրաճաաթ իտէն ասհա-  
պը մէսալիհի վէ խուսուսիլի թէմ-  
եիզ վէ իսթինափը տագա զըմնընտա,  
թաշրատան իշ իհալէ իտէն զէվաթը  
սուհուլէթլի թարիգլէր վէ էմնիյէթ-  
պախչ մուգավէլէրլէ խօնուտ իթմէք-  
տէ իտուկինի պէեան իտէրիզ :

**Ա**պրդ Մամուլն սահիպ իմթիեազը  
Այլազեան էֆէնտի, Գալաթատա,  
Էնչէնպիհ. Պազարընտա, Իբսի խա-

նընտա պիր մաղազա քիւչատէլէ նէփիս  
գէյթին եազը, վէ էզուզ շարապ վէ մաս-  
տիկա վէ էն աէտ ձինսինտէն տէ սապուն  
գ քէղալիք էնվայի նէփիս գունեաք ար վէ  
համթթա ժօւ Սոլամօն գունեազը տասի կէ-  
թիրթմէքտէ սրո լունտւուուտան մէմնուն  
օլտոգ լըզը արգու իտէն զամթլարըն թէմիփ-  
լէրի իթմար վէ տամէթ օլունուր :

Պօզչա տտուուզնըն պիր սէնէլիքտէն եի-  
կիր ու սէնէլիք գատար էսկի շարապլար-  
իլէ : Գրալըն տախի գումանտարիս թէս-  
մից օլունան շուրապլար պուլունտուզուն-  
տան, լիւզումու պաւլունան զաթլարըն մա-  
խմէր, ումադ ինզը, իլան օլունուր :

## ՔՕՔ ՔԷՇԻՒՐԻ ՏԵՓՈՍՈՒ

Մէգքիւր տէփոնուն սահիպի, Յովիէլ Կ-  
Կարինեան, պու տէփա սօպա վէ չ մաշ-  
իչուն ահա ձինսինտէն օտուն վէ քէօմիւր  
կէթիրթմէթ օլուպ, Ֆընտ գլըտա Քէրէս-  
թէթի սօգաղընտա, 14 նումիրուու տիւք-  
քեանտա, զանէթ էնվ ն գինաթլա Գի-  
րո խթ իթմէքտէ օլուուզնը վէ արզու ի-  
տէնլէր իչուն ալես ձինստէն, մանկալ քէօ-  
միրիւ տախի պուլունտուզնը ըազպ թլու-  
էնալինէ խա սէլէն իլան ու պէյան իտէր :

ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ  
Ն Շ Ա Ն Պ Ե Ր Պ Ե Ռ Ե Ա Ն

## ՃԱՆՖԵՍՃԻ ԱԿԵՏԻՍ ՊԵՅԼԵՐԵԱՆ

ՍԹԱՆՊՈԼՏԱ. ԶԱՐՇՈՒԻ ՔԵՊԻՐԾԵ ՍԱՆՏԱԼ ՊԵՏԽՄԹԻՆ ՊՕԳԱՂՀ ՆՕ. 7

Իչպու մաղազատա սիեան վէ րէնկլի Գիսթանլըգ, ճէնէզ իշին իթէքի դու-  
մազլարըն էն էյի վէ կիւզէլ ձինսլէրի, կրօն . Փայլ Փրանոէ, արմիւր մէրպէյ-  
եազ, սաթէն, լիօն, րէնկլի ամլազ, մանթօլուգ չիչէքի գտափիփէ, կարմիկը  
ըլպ ւզլու գտափիփէ, գուէլի Փիսթանլըգ, վէ իթէքւ կրընատին գատրՓէլի պու-  
լունտուզունտան, միւրաճաաթ իտէճէք քետփփէլի բազպէթլու մրւշմէրիէրին  
կէրէք էմթաանըն նէփփասէթ վէ զարափէթի, վէ կէրէք Գիտաթլարըն էնվնի-  
եէթինէ խա սէլէն օլաճագլարը պէհան օլունուր :

## Օ Գ Բ Ո Ւ Ա Ս Ա Ն

ԿԱԼԱԹԱ ԵՒԻՔՍԵՔ ԳԱԼՏԵՐԵՍԱ ՎՕՅՎՈՏԱ ԳԱՐԵԼՍԸ ՆՕ. 94



Պիւյիւք ատամ իշիւն, թագըմ էւպիսէ  
Չաքէթ բանթալոն, եէլէք 180 դր

2էշիտի րէնքլէրտէ սանթրաճլը թագըմ 420 դր

Իրէք վէ եունտան շէքիլ վէ սիշէմի կի-  
չէլ թագըմ 470 դր

Կիւմիւշիւ վէ թիւթիւն րէնկինտէ սիւս-  
իւն վէ շէք իւէ պիչիմի կիւզէլ թա-  
գըմ 200 դր

Ֆէկէլատէ սիւսիւ չուպուգլու վէ շէ-  
քիւ իւէ պիչիմի զանէթ կիւզէլ թա-  
գըմ 240 դր

Պիւյիւք ատամ իշիւն սիւսան չուհա-  
նա Փասոնէտէն տաեանագլը վէ կիւզէ-  
լի թարթիւսիւ 420 դր

Իչի իթէք, թէրզի պիչիմի, սիւսիւ վէ հա-  
գահի կիւկինտէ Փասոնէ, շէքիլէ պի-  
չիմի կիւզէլ 200 դր

Իրէք եէլէկ սիչիմի վէ սիւսիւ 50 դր

Իչի իթէք, տէգէ թիւեիւ վէ հա թիւ-  
թիւն վէ եախօտ էլէքթրիդ րէնկինտէ  
ղաեէթ սիւսիւ պիչիմի չուհատան բար-  
թիւսիւ 220 դր

Սիւսան Փասոնէ բէտէնկօթ գոսթիւմի ի-  
լէ չանէթ կիւզէլ չուպուգլու բանթալոն  
240 դր

Պօնժուր գօնոթիւմի, սիւսան վէ հա  
գահի կիւկինտէ Փասոնէ, շէքիլէ պի-  
չիմի կիւզէլ 200 դր

Իրէք եէլէկ սիչիմի վէ սիւսիւ 50 դր

Պիւյիւք ատամ իշիւն, չուպուգլու գաղ-  
մի տէն ելքթըլմազ բանթալոն 50 դր

Տիւզ քումաշտան չուպուգլու բանթօլոն  
ղաեէթ պիչիմի վէ կիւզէլ 90 դր